

Uchwała
Nr 17/223/23/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 11 kwietnia 2023 roku

w sprawie przedstawienia Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Informacji z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2022.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2022 poz. 2094) oraz art. 35 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2023 poz.100 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się Informację z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2022 stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.
2. Postanawia się przekazać Informację, o której mowa w ust. 1, Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko–Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu
Województwa Warmińsko–Mazurskiego

Gustaw Marek Brzezina

Informacja
z zakresu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w województwie warmińsko-mazurskim
w roku 2022

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 roku podejmował działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021 - 2026”, przyjęty Uchwałą Nr 16/163/21/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 marca 2021 roku. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do ww. dokumentu.

Koordynatorem realizacji *Programu* jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Zarządzeniem Nr 199/2021 Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 października 2021 roku, powołano Zespół Monitorujący do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Informację opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa wdrażające poszczególne cele Programu oraz organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Cel strategiczny Programu to: „Osoby z niepełnosprawnościami w pełni, na równych prawach z innymi obywatelami korzystają z przysługujących im praw i uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym”.

W roku 2022 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w oparciu o określone priorytety:

1. Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami.
3. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.
4. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zadania zrealizowane w 2022 roku w ramach „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności

Cel operacyjny: Ułatwianie dostępu do usług w zakresie zapobiegania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków

Profilaktyka ma kluczowe znaczenie w zapobieganiu niepełnosprawności oraz ograniczaniu i łagodzeniu jej skutków. Wpływa nie tylko na jakość i komfort życia jednostki, ale także na całą populację, niosąc pozytywne efekty związane z ograniczaniem niepełnosprawności oraz utrwalaniem pozytywnych wzorców zachowań społecznych.

Działania w tym zakresie realizowane były w głównej mierze przez Departament Zdrowia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym m.in. przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie, Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie.

1. Realizując zadania z zakresu zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2022 dofinansował działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, wykazane w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Zadania dofinansowane w 2022 r. przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Podmiot realizujący zadanie	Kwota dofinansowania	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnościami
1.	„Nasze dzieci w przyszłości – mają szansę lepiej żyć – edycja siódma”	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa "Strzał w 10"	10 000,00 zł	40	20
2.	„Wszyscy zasługujemy na życie. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym wśród dzieci i młodzieży”	Stowarzyszenie Inicjatorów Społecznych "Przyjazny Krąg" z siedzibą w Elblągu	7 000,00 zł	25	0

3.	„Wyjść z izolacji po pandemii – program wspomagania rozwoju emocjonalno-społecznego dla dzieci i młodzieży z województwa warmińsko-mazurskiego”	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału Okręgowego w Elblągu”	8 000,00 zł	50	0
4.	"Nie jesteś sam"	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	2 500,00 zł	130	130
5.	"Drogowskazy – kraina łagodności"	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	3 000,00 zł	60	60
6.	"Kreatywne spojrzenie na świat"	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	2 500,00 zł	74	74
7.	„Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego - konkurs plastyczno-literacki pn. w pułapce czasu"	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	4 000,00 zł	193	193
8.	"Warsztaty Arteterapii Musica animae levamen- muzyka lekarstwem dla duszy- XVI edycja"	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 500,00 zł	352	352
9.	„Seniorze żyj pełnią życia”	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku	3 500,00 zł	148	148
Razem			44 000,00	1 072	977

Ponadto, w zakresie działań na rzecz edukacji, promocji i profilaktyki zdrowotnej Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przekazał środki finansowe na realizację 11 zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, na łączną kwotę 90 tys. zł, w których ostateczna liczba uczestników wyniosła 1 425 osób. Przyznano również 14 dotacji celowych samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej (dla których Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest organem

tworzącym) na realizację zadań związanych z edukacją i promocją w zakresie ochrony zdrowia, w wysokości 109 tys. Zł. Uczestniczyło w nich 2 106 osób.

- Podmioty realizujące działania w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonały zadania na rzecz profilaktyki o łącznej wartości blisko 390 tys. zł, w których uczestniczyły 172 osoby. Objęły one projekty inwestycyjne, w ramach których dofinansowano m.in. koszty związane z zakupem sprzętu i wyposażenia oraz pracami modernizacyjnymi. Podniesiono również kwalifikacje pracowników lecznictwa odwykowego. Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć zawarto w Tabeli nr 2.

Tabela nr 2. Szkolenia i inwestycje zrealizowane w 2022 r. w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Lp.	Nazwa zadania	Odbiorca	Liczba uczestników	Wartość przedsięwzięcia
1.	„Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim”	Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Węgorzewie	90	89 750,00
2.	Pokrycie kosztów zakupu sprzętu i wyposażenia do Pododdziału Leczenia Zespołów Abstynenckich po Substancjach Psychoaktywnych wchodzącego w skład Oddziału VII A – Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynenckich	Wojewódzki Zespół Leczenia Psychiatrycznego w Olsztynie	42	56 150,00
3.	Pokrycie kosztów prac modernizacyjnych polegających na dostosowaniu klatki schodowej oraz hydrantów do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych	Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz	20	84 457,00
4.	Pokrycie kosztów prac modernizacyjnych polegających na informatyzacji Ośrodka	Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz	20	159 534,69
Razem			172	389 891,69

- W województwie warmińsko-mazurskim prowadzone są działania z zakresu sportu osób z niepełnosprawnościami. Dotyczą one sportu powszechnego, którego celem jest rehabilitacja fizyczna, psychiczna i społeczna oraz sportu wyczynowego (sport paraolimpijski i igrzyska głuchych), ze strukturą szkolenia sportowego, systemem współzawodnictwa ogólnopolskiego i międzynarodowego. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego co roku wspiera sport osób z niepełnosprawnościami poprzez między innymi przyznawane dotacje w ramach otwartego konkursu ofert oraz udzielane stypendia sportowe, a także nagrody przyznawane zawodnikom i trenerom osiągającym wysokie wyniki sportowe.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 8 klubów sportowych, zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie, działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami (wg stanu na 31.12.2022 r.), które zrzeszają łącznie 850 zawodników. Głównym zadaniem W-M FSON jest organizacja imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim oraz koordynowanie organizacji szkolenia sportowego i udziału zawodników województwa w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych.

Z uwagi na znaczenie sportu w zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby z niepełnosprawnościami, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2022 udzielił dotacji 8 organizacjom pozarządowym, w wysokości 80 tys. zł, na dofinansowanie organizacji 27 masowych imprez i zawodów sportowych o zasięgu wojewódzkim.

Szczegółowy wykaz dofinansowanych imprez z udziałem osób z niepełnosprawnościami przedstawiono w Tabeli nr 3.

Tabela nr 3. Imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym dofinansowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 r.

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	<p><u>„Sportowa Integracja 2022”:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - V Powiatowe zawody sportowo-rekreacyjne osób niepełnosprawnych; - Otwarte Mistrzostwa XXIV Elbląg CUP 2022 w pięciu dyscyplinach w Elblągu; - Integracyjna Spartakiada Osób Niepełnosprawnych Elbląg; - Sandcup piłka siatkowa plażowa, bulle, tenis stołowy, Piastowo; - XVII Międzynarodowy Turniej w hokeju na śledzach w Elblągu; - Showdown Olsztyn Open 2022; - Wojewódzki turniej w bowlingu osób niewidomych i słabowidzących; - Wojewódzkie Zawody Strzeleckie im. Piotra Łożyńskiego; - Wojewódzkie zawody w bowlingu w Iławie; - Wojewódzkie zawody w strzelectwie Laserowym osób niewidomych i słabowidzących o memoriał Stanisława Piaska; - Turniej w Warcaby Stupolowe w Giżycku; - Turniej w Bowlingu w Giżycku; - Turniej w Showdown w Giżycku; - Wojewódzkie Mistrzostwa Integracyjne Osób Niepełnosprawnych Strzelectwo Pneumatyczne; - Wojewódzka Spartakiada Osób Niepełnosprawnych; - Wojewódzki Turniej Warcabowo-Szachowy im. Ludwika Hutnerra; - Wojewódzki Turniej strzelecki w Elblągu; - Wojewódzki Turniej Warcabowy w Elblągu; - zawody w Boccia w Ornece; - Wojewódzki Turniej bowlingu w Elblągu; 	Warmińsko-Mazurska Federacja Sportu Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie	30 000,00	680	680

2.	VIII Paraolimpiada Osób Niepełnosprawnych. Sport to siła, to jest moc. Razem bądźmy więc co rok	Mazurskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	9 000,00	300	168
3.	III Letni Turniej „Rugby Łamie Bariery”	Warmińsko-Mazurski Okręgowy Związek Rugby w Olsztynie	7 000,00	58	44
4.	„Organizacja zawodów sportowych dla zawodników Olimpiad Specjalnych”	Olimpiady Specjalne Polska - Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Warmińsko-Mazurskie	11 000,00	245	245
5.	Otwarte Mistrzostwa XXIV Elbląg CUP 2022	Integracyjny Klub Sportowy „ATAK”	10 700,00	80	80
6.	IV Wojewódzki Turniej Tańca Nowoczesnego Osób Niepełnosprawnych	Lidzbarskie Stowarzyszenie „Aktywni w Niepełnosprawności”	4 700,00	70	70
7.	„XIV Integracyjne Regaty Mazurskiej Szkoły Żeglarstwa”	Mazurska Szkoła Żeglarstwa	3 800,00	30	18
8.	„Warmińsko-Mazurska Liga Głuchych - współzawodnictwo sportowe jako forma rekreacji wśród osób Głuchych”	Olsztyńskie Stowarzyszenie Głuchych	3 800,00	72	72
Razem			80 000,00	1 535	1 377

W imprezach sportowych wzięło udział łącznie 1 377 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego z niepełnosprawnościami. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły, zarówno tym osobom, jak i pozostałym uczestnikom, aktywne spędzenie wolnego czasu, ich aktywizację społeczną oraz możliwość sportowej rywalizacji bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Stanowiły również ważny impuls w mobilizowaniu osób zmagających się z niepełnosprawnością do uprawiania czynnego sportu, a przez to, do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

Dodatkowo, w 2022 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego poprzez dotacje celowe dofinansował działania w zakresie wspierania szkoleń zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych, tj. w koszykówce na wózkach, szkolenie osób z niepełnosprawnościami w strzelectwie sportowym, zgrupowania i treningi zawodników czynnie uprawiających kolarstwo ręczne na wózkach, treningi sekcji kolarstwa tandemowego i strzelectwa pneumatycznego, szkolenie zawodników trenujących siatkówkę plażową na siedząco i stojąco, hokej na śledzach.

Dofinansowano również koszt wyjazdu zawodników na obozy sportowe i rehabilitacyjne, mecze ligowe, turnieje. Łączna kwota dotacji wyniosła 92 tys. zł. Z dofinansowanych zadań skorzystało 191 osób z niepełnosprawnościami.

Szczegółowy wykaz dotacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 4. Wspieranie szkolenia zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Nazwa zadania	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych z niepełnosprawnościami
1.	Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących „Olimpijczyk” w Olecku	„TACY SAMI”	10 850,00	35
2.	Akademicki Klub Sportowy przy Olsztyńskiej Szkole Wyższej im. J. Rusieckiego	Wspieranie szkolenia zawodników i ich udziału we współzawodnictwie sportowym w koszykówce na wózkach	17 250,00	15
3.	Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „Start” w Olsztynie	Strzelectwo Sportowe Osób niepełnosprawnych ruchowo	6 800,00	15
4.	Olsztyński Klub Sportowy „Warmia i Mazury”	Kolarstwo i strzelectwo pneumatyczne osób niepełnosprawnych	20 000,00	16
5.	Integracyjny Klub Sportowy „Smok” w Ornece	Szkolenie zawodników i udział reprezentantów województwa w zawodach ogólnopolskich w dyscyplinach paraolimpijskich i igrzyskach głuchych	11 100,00	30

6.	Integracyjny Klub Sportowy „ATAK” w Elblągu	Szkolenie, udział w zawodach i organizacja turniejów dla osób niepełnosprawnych	26 000,00	80
Razem			92 000,00	191

Poprzez dotacje celowe dofinansowano również organizację 3 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, organizowanych przez Mazurską Szkołę Żeglarstwa w Giżycku, Fundację Szansa dla Niewidomych oraz Olimpiady Specjalne Polska Warmińsko-Mazurskie, na łączną kwotę 19 600 zł. Wykaz dotacji przedstawiono w tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Wsparcie organizacji imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, mających szczególne znaczenie dla rozwoju sportu w województwie i jego promocji (sport powszechny)

Lp.	Nazwa dofinansowanego zadania	Nazwa podmiotu realizującego zadanie	Kwota dotacji	Liczba beneficjentów ostatecznych	
				ogółem	w tym osób z niepełnosprawnością
1.	Mazurska Szkoła Żeglarstwa	„Żeglarskie Mistrzostwa Uniwersytetów Trzeciego Wieku Województwa Warmińsko – Mazurskiego”	9 600,00	108	15
2.	Fundacja Szansa dla Niewidomych	„Sport dla Wszystkich”	5 000,00	300	100
3.	Olimpiady Specjalne Polska Warmińsko - Mazurskie	„30 lat Olimpiad Specjalnych w województwie warmińsko – mazurskim”	5 000,00	150	-
Razem			19 600	558	115

Wsparciem objęto również sportowców, z których dziesięciu otrzymało w 2022 r. stypendia sportowe za osiągnięcie wysokich wyników w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie, w tym w dyscyplinach i konkurencjach objętych programem igrzysk olimpijskich, paraolimpijskich i igrzysk głuchych, na łączną kwotę 43 000 zł.

Ponadto, Samorząd Województwa przyznał 4 nagrody pieniężne osobom z niepełnosprawnościami, w wysokości 12 tys. zł.

Całkowita kwota wsparcia sportu osób z niepełnosprawnościami przekazana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 roku wyniosła ponad 246 tys. zł.

4. W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym. Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowały: Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu, które przeprowadziły różne formy działań uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego (Tabela nr 6).

Tabela nr 6. Działania uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zrealizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD oraz WORD w Elblągu w 2022 r. w województwie warmińsko- mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko - Mazurskie Obserwatorium BRD i Raport stanu BRD w województwie za 2022 rok.	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego.	Bieżąca aktualizacja i umieszczanie materiałów Przebudowa strony internetowej	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą brd w województwie	Nie określona	Nie określona
Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2022	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Powyższy cel ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach m. in. przy użyciu zestawu „Autochodzik”.	Działania prowadzone cały rok w przedszkolach oraz szkolenie nauczycieli w WORD Olsztyn	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Corocznie około 2000 dzieci przedszkolnych	Przedszkola w Olsztynie	Nie określona
Działania edukacyjne i promocyjne w kierunku zapinania pasów bezpieczeństwa	Uczestnictwo i organizacja przedsięwzięć z wykorzystaniem „Symulatora dachowania” oraz „Symulatora zderzeń”	29	Zasięg wojewódzki	Przeszkolono 2 409 osób	-	-
Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym 2022	Turniej jest skierowany do uczniów szkół podstawowych regionu warmińsko-mazurskiego. Jest regionalną eliminacją Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym. Celem Turnieju jest podnoszenie kultury społeczeństwa i działanie na rzecz poprawy	1	Zasięg wojewódzki	Okolo 1 500 dzieci	-	70

	bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwa dzieci.					
Organizacja Finału Wojewódzkiego W-M Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego 2022	Turniej jest skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych regionu warmińsko-mazurskiego. Jest regionalną eliminacją Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego. Celem Turnieju jest podnoszenie kultury społeczeństwa i działanie na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwa młodzieży.	1	Zasięg wojewódzki	Około 1 000 młodzieży	-	40
Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym	Pogadanka nt. Bezpieczni w ruchu drogowym	1	Miasto Elbląg	25	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Elblągu	
	Turniej Bezpieczna droga	1	Miasto Elbląg	18		
	Akcja profilaktyczna <i>Noś odblaski – świeć przykładem</i>	1	Miasto Elbląg	70	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Elblągu	

5. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie uzupełniła profil zbiorów pod kątem publikacji związanych z niepełnosprawnością (edukacja, rehabilitacja, aktywizacja zawodowa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wsparcie społeczne, niepełnosprawny pracownik, itp.) dla osób z niepełnosprawnościami, członków ich rodzin, opiekunów jak również osób podejmujących pracę i przygotowujących się do pracy z osobami z niepełnosprawnościami. Jednocześnie zapewniono przestrzeń biblioteczną, sprzęt komputerowy z programem czytającym NVDA oraz stanowisko komputerowe z dostępem do konwersji tekstu drukowanego na czytany, programu udźwiękawiającego i powiększającego dla osób z dysfunkcją wzroku.

6. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób z niepełnosprawnościami w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2022 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, roboty budowlane, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie niżej wskazanym podmiotom w łącznej kwocie 850 000,00 zł, tj.:

- Powiatowi Ostródzkiemu na „Rozbudowę bazy rehabilitacyjnej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostródzie”,
- Samodzielnemu Publicznemu Ośrodkowi Rehabilitacyjno-Terapeutycznemu dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu na „rozbudowę podjazdu dla niepełnosprawnych i schodów zewnętrznych wraz z zabezpieczeniem przeciwwilgociowym ściany budynku oraz dostarczenie i montaż dźwigu dla osób z niepełnosprawnościami”,
- IKS-INTEGRACJA-CONAN Integracyjnemu Klubowi Podnoszenia Ciężarów w Giżycku na „Montaż windy w istniejącym szybie budynku Ośrodka Panorama Dudki dla osób niepełnosprawnych”.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo 815 osób z niepełnosprawnościami, w tym około 220 dzieci i młodzieży.

7. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020, dofinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:

- a) rozbudowę obiektu rehabilitacyjno-edukacyjnego o dodatkową przestrzeń umożliwiającą świadczenie usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami w Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Biskupcu. Kwota inwestycji wyniosła blisko 475 tys. zł. Ze wspartej infrastruktury społecznej skorzystało 300 osób z niepełnosprawnościami,
- b) w celu podniesienia jakości i skuteczności usług socjalnych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami poprawiono dostępność do usług społecznych dla mieszkańców Lubawy, poprzez przebudowę i rozbudowę budynku Środowiskowego

Domu Samopomocy w Lubawie. Kwota inwestycji wyniosła ponad 198 tys. zł, a skorzystało z niej ponad 100 osób z niepełnosprawnościami.

Priorytet II: Aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny: Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w życiu społecznym.

Osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy społecznej, która znajduje się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a przez to jest zagrożona społecznym wykluczeniem, dlatego ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk, takich jak odrzucenie, alienacja czy marginalizacja tych osób. W tym celu niezbędne jest wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych, w realizacji działań na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku. W związku z powyższym, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 r. podejmował działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia tych osób poprzez rozwój infrastruktury społecznej, umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do kultury, turystyki i rekreacji. Zadania, w tym zakresie realizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w tym m.in. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie.

1. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jednostki mu podlegające zrealizowały n.w. przedsięwzięcia:
 - a) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przeprowadził szkolenia dla kadry kierowniczej środowiskowych domów samopomocy, ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, centrów usług społecznych - pracowników świadczących usługi aktywizacyjne i inne usługi społeczne bezpośrednio na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w których uczestniczyły ogółem 273 osoby, a koszt tych przedsięwzięć wyniósł prawie 38 tys. zł.;
 - b) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu w ramach wdrażania lokalnych programów zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowania zdrowego stylu życia, umożliwił nauczycielom uczestnictwo w szkoleniach i webinarium:

- pt. „Edukacja włączająca w szkole” (rola nauczycieli wychowania fizycznego w diagnozowaniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) – uczestniczyło 49 osób z rady pedagogicznej,
- nt. bezpieczeństwa w szkole - uczestniczyło 14 osób z rady pedagogicznej,
- pt. „Edukacja włączająca na zajęciach wychowania fizycznego” oraz pt.: „Sukces ma zawsze słony smak” (droga życiowa sportowca z niepełnosprawnością), w których 20 nauczycieli zostało przeszkolonych w zakresie pracy z uczniami z SPE.

W zakresie bezpieczeństwa podczas wypoczynku nad wodą i w ruchu drogowym odbyły się kursy doskonalące w postaci organizacji szkolnej wycieczki w formie obozu żeglarskiego oraz rajdu rowerowego, w których uczestniczyło 38 nauczycieli.

Ponadto:

- 235 nauczycieli uczniów z niepełnosprawnościami podjęło działania związane z wczesnym wykrywaniem wad rozwojowych dzieci poprzez współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
- 146 nauczycieli nawiązało współpracę z organizacjami pozarządowymi, które działają na obszarze funkcjonowania ich placówek oraz organizowało zajęcia otwarte z udziałem uczniów z niepełnosprawnościami,
- 270 nauczycieli, specjalistów zostało zapoznanych z metodami i formami pracy z uczniami z niepełnosprawnościami adekwatnymi do rodzaju ich dysfunkcji;

c) Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie udostępniła przestrzeń biblioteczną do przeprowadzenia wspólnych lub własnych działań, np. szkoleń, konferencji, webinarów. We współpracy z Fundacją Szansa dla Niewidomych zorganizowano między innymi szkolenie pt. Świat dotyku i dźwięku bez tajemnic, którego celem było zwiększenie kompetencji i umiejętności otoczenia osób z niepełnosprawnościami. W szkoleniu oraz innych zorganizowanych przedsięwzięciach udział wzięło 4 pracowników Biblioteki, zgłębiając również wiedzę z zakresu profesjonalnego zachowania wobec klientów, w tym z komunikacji z osobami z różnymi dysfunkcjami.

Dodatkowo w 2022 roku zatrudniono osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w:

- WBP im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie - 4 osoby,
- Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku - 2 osoby,
- Muzeum Budownictwa Ludowego - Parku Etnograficznego w Olsztynku - 1 osobę,
- Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie - 1 osobę.

Natomiast Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna im. Karola Wojtyły w Elblągu podpisała umowę z osobą z niepełnosprawnościami o świadczenie pracy wolontariackiej na rzecz WMBP w Elblągu.

Ponadto, Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku wraz z Polskim Związkiem Działkowców Okręgu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zorganizowało szkolenie pod nazwą „Cięcie i formowanie winorośli w drugim roku po posadzeniu”. Celem projektu było zaangażowanie społeczności lokalnej, w tym włączenie osób ze szczególnymi potrzebami. W przedsięwzięciu aktywnie uczestniczyło 14 osób z Warsztatów Terapii Zajęciowej z Olsztynka działających przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin.

2. W celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji, w 2022 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmował działania w zakresie organizacji imprez, wystaw i przeglądów artystycznych. W ramach tych działań Departament Kultury i Edukacji zlecił organizacjom pozarządowym realizację 11 zadań, na łączną kwotę 91 tys. zł. Uczestniczyło w nich blisko 15 tys. osób, w tym co najmniej 439 z niepełnosprawnościami. Szczegółowe zestawienie zawarto w Tabeli nr 7.

Tabela nr 7. Imprezy o charakterze kulturalno-edukacyjnym współorganizowane przez Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 r.

Lp.	Podmiot realizujący zadanie	Tytuł zadania	Liczba beneficjentów	
			ogółem	w tym osób z niepełno- sprawnościami
1.	Stowarzyszenie "Alternatywni" z siedzibą w Elblągu	9 Festiwal Literatury Wielorzecze	6 100	ok. 150
2.	Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej "Hosianum" z siedzibą w Olsztynie	Musica Warmiensis - koncerty w zabytkowych kościołach historycznej Warmii	600	ok. 15
3.	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pasymiu	XXV Pasymskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej Pasym-Dźwierzuty 2022	2 000	ok. 50
4.	Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej z siedzibą w Olsztynie	IX Zaduszki Wileńskie - Ojczyzno Moja ! (Polska, Litwa, Rzeczpospolita). 200 lat romantyzmu polskiego	150	ok. 17
5.	"Wytwórnia Zdarzeń Sonokinetycznych" z siedzibą w Olsztynie	Festiwal dźwięku dla dzieci "Sonikalia". Edycja 2022	1 352	ok. 60
6.	Stowarzyszenie Twórców i Orędowników Kultury ANIMA z siedzibą w Kobyłosze	Mazurskie Wędrowniki Teatralne 2022 - Edycja IX	400	ok. 5
7.	Dom Zakonny Towarzystwa Jezusowego w Świętej Lipce	XXXIV Świętolipskie Wieczory Muzyczne	1 800	ok. 16
8.	"Piskie Stowarzyszenie Miłośników Kultury - MAZURIA"	Mazurski Międzynarodowy Festiwal Folkowy "NA STYKU KULTUR"	800	ok. 8
9.	Stowarzyszenie Kulturalne TANECZNIK z siedzibą w Jedwabnie	VI Festiwal Folklorystyczny Jedwabno 2022	1 000	ok. 10
10.	Stowarzyszenie Uniwersytet III Wieku w Iławie	IX Iławski Przegląd Chórów Uniwersytetów Trzeciego Wieku z województwa warmińsko-mazurskiego	380	ok.33
11.	Akademia Trzeciego Wieku Przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie	VII Warmińsko-Mazurski Festiwal Chórów i Zespołów Wokalnych "Hej Kolęda"	240	ok. 75

3. W celu wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku i Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości tych osób oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, m.in.:
- „44 Międzynarodowy Jarmark Folkloru”. W 2-dniowym kiermaszu uczestniczyli twórcy z niepełnosprawnościami z Polski i z zagranicy. W ramach przedsięwzięcia wystawiono prace artystów, odbyły się pokazy rzemiosła tradycyjnego, które przyczyniły się to do zwiększenia sprawności manualnej tych osób, ale także do poznania kultury grup etnicznych i narodowościowych, zamieszkujących współcześnie i w przeszłości Polskę północno-wschodnią;
 - 50 Doroczne Spotkanie Twórców, Muzyków, Śpiewaków oraz ich Przyjaciół. Przez 10 miesięcy udostępniono wystawy w budynku i na terenie Parku Etnograficznego nad Węgorapą oraz pracownie: ceramiki, tkactwa, kwiatów artystycznych i plastyki obrzędowej. Podczas przedsięwzięć artystycznych prowadzone były również zajęcia, które miały na celu poprawę funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie sprawności manualnych, rozwój osobisty, wzrost samooceny i pewności siebie w kontaktach oraz nabycie nowych umiejętności przez te osoby. W trakcie tych działań uczestniczyło 95 osób z niepełnosprawnościami;
 - Noc Muzeów, którego celem było obalenie stereotypów oraz integracja i nawiązanie lepszych kontaktów społeczności powiatu węgorzewskiego z osobami z niepełnosprawnością. W przedsięwzięciu uczestniczyło 30 osób z niepełnosprawnościami;
 - 43 Święto wiosny, w ramach którego w imprezach o charakterze obrzędowym udział wzięło 30 dzieci z niepełnosprawnościami ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, przedszkola z grupą integracyjną w Węgorzewie oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej z Olszewa;
 - lekcje muzealne organizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku, dzięki którym uczestnicy poszerzyli swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury. W zajęciach edukacyjnych wzięło udział 257 osób z niepełnosprawnościami;
 - lekcje muzealne oraz organizacja imprezy kulturalnej przez Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku, dzięki którym 250 uczestników poszerzyło swoją wiedzę na temat dostępnych dóbr kultury;
 - seminarium "Widzieć więcej – kultura i historia dostępna dla wszystkich", realizowane przez Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku we współpracy z Fundacją Szansa dla Niewidomych, miało na celu jak najszersze włączenie osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza niewidomych

- i słabowidzących w sferę kultury społeczności lokalnych i całego kraju. Udział wzięło 35 osób ze szczególnymi potrzebami wraz z opiekunami;
- „Ogólnopolski Konkurs Ceramiony” - była to prezentacja prac w dziedzinie ceramiki dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z 21 placówek (szkół, placówek kultury, placówek opiekuńczo - wychowawczych, warsztatów terapii zajęciowej);
 - 26 zajęć, na których 270 uczestników wykonywało m.in. instrumenty muzyczne oraz prace manualne. Zajęcia miały na celu usprawnienia motoryki małej, dostarczania wrażeń dotykowych, słuchowych, umożliwienie poznania różnych kształtów, faktur i dźwięków;
 - 2 konkursy plastyczne pt. "Więcej wiem, zdrowo jem" oraz "Mój przyjaciel". Wydarzenia odbyły się z udziałem uczniów z niepełnosprawnościami, co umożliwiło współpracę szkół ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami oraz promocję ich prac;
 - 8 zajęć edukacyjnych dla uczniów, w których udział wzięło 95 uczniów z niepełnosprawnościami;
 - „Europejski Festiwal Filmowy Ty i Ja”, podczas którego zaprezentowano 2 filmy o tematyce nawiązującej do problemów, z jakimi zmagają się osoby z niepełnosprawnościami w życiu codziennym;
 - warsztaty w czarnym teatrze w oparciu o książkę „Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek (czterech prawych i sześciu lewych)” Justyny Bednarek oraz zajęcia *W labiryncie słów, książek i obrazów*, „*A któż tam jest w tej rękawiczce?*” *Spotkanie z ukraińską bajką ludową (na podstawie książki „Rękawiczka”)*, w celu poznania literatury adresowanej do młodego odbiorcy;
 - cykliczne spotkania Młodzieżowego Klubu Literackiego, w siedzibie W-MBP w Olsztynie realizowane we współpracy z Zespołem Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, organizowane dla różnych typów szkół ponadpodstawowych, w celu prezentacji własnej twórczości;
 - spotkania autorskie z dr Joanną Łowicką – pedagogiem, doktorem nauk społecznych w zakresie pedagogiki, autorką książek poświęconych spektrum autyzmu oraz z Ewą Furgał – autorką książki „Dziewczyna w spektrum” mające na celu wspieranie rodziców, opiekunów i nauczycieli pracujących z osobami autystycznymi. Ze wsparcia oraz spotkań warsztatowych i przygotowanej lektury związanej z tematyką spotkań skorzystało 190 osób;
 - prezentacja filmów z napisami dla osób niesłyszących i niedosłyszących oraz z audiodeskrypcją dla osób niewidomych i słabowidzących, zorganizowanych przez Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku, dla 980 osób;
 - Koncerty - Audycje Muzyczne dla Przedszkoli „Spotkania z Panią Muzyką” organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego, w Olsztynie – w 44 koncertach, które odbyły się podczas różnych imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych uczestniczyło ponad 2 400 osób z niepełnosprawnościami, w tym osoby z przedszkola i grupy zerowe z Olsztyna, ze Stowarzyszenia Wyjątkowe Serce, z Warsztatów Terapii Zajęciowej w Olsztynie oraz z Przedszkola Publicznego Nr 2 „Bajka” z Oddziałem Integracyjnym w Mrągowie;

- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie zorganizowała 878 imprez i innych inicjatyw (w tym spotkania, koncerty, zajęcia edukacyjne oraz wystawy), w których uczestniczyło 536 osób z niepełnosprawnościami;
- Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie realizowało warsztaty w placówkach muzealnych oraz warsztaty letnie na dziedzińcach Zamków w Olsztynie i Lidzbarku Warmińskim. Udział wzięło około 300 osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Wyżej wymienione przedsięwzięcia umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, promocję twórczości artystycznej, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób z niepełnosprawnościami poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia. Łącznie wzięło w nich udział ponad 5 tys. osób z niepełnosprawnościami.

4. Zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych sposobów zwiększenia integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem. To organizacje pozarządowe funkcjonując w lokalnym środowisku są najbliżej osób, do których kierują swoje działania i najlepiej znają problemy tych osób. Ma to szczególne znaczenie w podejmowaniu prób rozwiązania istniejących problemów.

W celu wsparcia projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w tym finansowanych ze środków PFRON oraz z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął w 2022 r. następujące działania:

- a) na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zlecono ze środków PFRON, 22 zadania o zasięgu regionalnym organizacjom pozarządowym, w łącznej kwocie 469 961 tys. zł, w których uczestniczyło ponad 2 200 osób z niepełnosprawnościami,
- b) zlecono organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, przyznając podmiotom dotacje celowe, w łącznej wysokości 19 tys. zł. Zrealizowano 3 zadania, w których uczestniczyło blisko 490 osób z niepełnosprawnościami.

W ramach tych dotacji organizacje pozarządowe realizowały m.in.:

- warsztaty teatralne, których celem było zdobycie nowych umiejętności i kompetencji przez osoby z niepełnosprawnościami,
- zajęcia mające na celu podniesienie aktywności społecznej i wyposażenie rodzin osób z niepełnosprawnościami w kompetencje psychospołeczne zwiększające inicjatywność i samodzielność tych rodzin,
- treningi sportowe dzieci i młodzieży w celu wspomagania rozwoju fizycznego,
- szkolenia kadry w zakresie podniesienia kompetencji w pracy z osobami z niepełnosprawnością.

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej

umożliwiła szerszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

5. W 2022 roku Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, zrealizował projekty na rzecz zwiększenia dostępności i jakości edukacji przedszkolnej oraz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami:
- poddziałanie 2.2.1. „Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów”, wsparciem objęto 884 osoby, w tym 21 z niepełnosprawnościami,
 - poddziałanie 2.2.2. „Podniesienie jakości oferty edukacyjnej ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych uczniów”, projekty ZIT bis Elbląg, wsparciem objęto 61 osób, w tym 7 z niepełnosprawnościami,
 - poddziałanie 2.4.1. „Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego”, projektami konkursowymi objęto 711 osób, w tym 8 z niepełnosprawnościami,
 - poddziałanie 2.4.2. „Rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego”, projekty ZIT bis Elbląg wsparciem objęto 23 osoby, w tym 2 z niepełnosprawnościami.

W wyniku tych działań wsparciem zostało objętych łącznie 38 osób z niepełnosprawnościami.

6. W celu zwiększenia udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2022 r. kontynuował działania podjęte w poprzednim roku. W ramach Osi Priorytetowej 11 – Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowanego ze środków EFS, realizowano działania mające na celu ułatwienie dostępu do usług społecznych (w tym integracji ze środowiskiem lokalnym) poprzez wspieranie aktywizacji społecznej, świadczenie usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych, psychologicznych, warsztatów dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, a także rozwój nowych form i metod wsparcia. W ramach kompleksowych usług skierowanych do osób oraz ich rodzin realizowano 4 projekty skierowane wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (468 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych ponad 1,7 mln zł oraz 78 projektów, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (1 432 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych prawie 5,3 mln zł.

Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny: Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią zróżnicowaną grupę pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie ich zawodowej aktywizacji. Rehabilitacja

zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz awansu zawodowego, między innymi poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, psychologicznego i prawnego oraz szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

W 2022 roku kontynuowano działania podjęte w poprzednich latach, zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Koordynatorem zadań w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitoruje działalność w tym zakresie. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy. Wymagają one szczególnego wsparcia, co zostało uwzględnione w Zaktualizowanej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2025 roku. Działania na rzecz wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami w sposób bezpośredni zostały zawarte w jej Priorytecie III – Włączenie zawodowe i społeczne osób zagrożonych wykluczeniem. Są one ukierunkowane na integrację grup defaworyzowanych z rynkiem pracy, ograniczenie poziomu wykluczenia zawodowego i społecznego mieszkańców oraz zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług społecznych. Potrzeba aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami corocznie znajduje również odzwierciedlenie w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim - poprzez określenie tej grupy osób jako priorytetowej, a także realizację działań ukierunkowanych na ułatwianie jej dostępu do rynku pracy.

1. Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, w 2022 r. podejmował działania zmierzające do zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy. Realizowane projekty przyczyniły się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo (zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, powyżej 50 roku życia, niskowyzkwalifikowanych oraz kobiet) poprzez kompleksowe, indywidualne wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej niwelujące niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego, brak określonych kompetencji zawodowych i miękkich (diagnoza, warsztaty, wsparcie indywidualne, szkolenia, staż, pomoc w zatrudnieniu, trening pracy). Wsparcie udzielane w ramach projektów jest dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników projektów, wynikających z ich aktualnego stanu wiedzy, doświadczenia, zdolności i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu. W ramach powyższych działań wsparciem objęto 197 osób z niepełnosprawnościami.
2. W celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnościami do zatrudnienia, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego organizował konkursy w ramach Osi Priorytetowej 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowane ze środków EFS, z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym, edukacyjnym, które miały na celu przywrócenie osobom

wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności do zatrudnienia.

W 2022 r. w zakresie powyższych działań realizowano 11 projektów skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (349 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych ponad 4,5 mln zł oraz 66 projektów, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (894 osób) na łączną kwotę wydatków kwalifikowalnych blisko 6,3 mln zł. Wszyscy uczestnicy zostali objęci indywidualnym wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej niwelującym niedopasowanie kwalifikacji lub brak doświadczenia zawodowego do potrzeb rynku pracy (np. wsparcie doradcy zawodowego, trenera pracy, szkolenia zawodowe, staż). Wsparcie przyczyniło się do zwiększenia zatrudnienia wśród osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienia ich sytuacji społeczno-zawodowej.

3. Istotną formą aktywności osób z niepełnosprawnościami wspomagającą proces rehabilitacji zawodowej i społecznej jest ich praca w zakładach aktywności zawodowej.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował w 2022 r., koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Ostródzie, Bartoszczach, Piszcu i Nidzicy, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w łącznej kwocie 8 464 500,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa w wysokości 600 tys. zł.

Środki na działanie ZAZ przekazane zostały między innymi na wynagrodzenia zatrudnionych w tych zakładach osób z niepełnosprawnościami i personelu, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnościami, zakupu środków trwałych i wyposażenia oraz na szkolenia związane z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.

Łącznie Zakłady Aktywności Zawodowej na koniec 2022 r. zatrudniały 422 osoby, w tym 302 ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Dzięki dofinansowaniu zatrudnione w nich osoby z niepełnosprawnościami obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

4. W celu zwiększenia aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, uczniowie Szkoły Policealnej im. J. Romanowskiej w Elblągu wraz z Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu realizowały projekty w ramach środków EFS:
 - "DROGA DO NIEZALEŻNOSCI", mający na celu aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami. Działania projektu poza elementem szkoleniowym w zakresie umiejętności pracowniczych (w tym BHP) oraz miękkich kompetencji interpersonalnych zawierały komponent przygotowania zawodowego osób z niepełnosprawnościami w stopniach umiarkowanym i znacznym, w zakresie prac porządkowo-remontowo-gospodarczych. Niepełnosprawni intelektualnie uczestnicy projektu (w tym ze sprzężeniami- niedowidzący i niewidzący; niedosłyszący

- i niesłyszący, z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, epilepsją oraz chorobami przewlekłymi) nabywali umiejętności zawodowe,
- „CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ” (na terenie powiatu ziemskiego i grodzkiego elbląskiego) projekt, którego celem była szeroko pojęta aktywizacja społeczno-zawodowa osób w wieku produkcyjnym, szczególnie po 45 roku życia. Zajęcia prowadzone były z zakresu organizacji czasu wolnego. Działania głównie dotyczyły organizacji czasu wolnego.
5. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej kontynuował wdrażanie III edycji projektu pozakonkursowego "Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach". Głównym celem projektu jest rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach poprzez koordynację działań inicjujących i rozwijających współpracę podmiotów i instytucji regionalnych i lokalnych. Grupę docelową w projekcie stanowią pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W 2022 r. odbyły się m.in. spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej, których głównym celem było dalsze wzmocnienie sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych oraz wymiana doświadczeń i informacji w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów reintegracyjnych w obszarze usług społecznych. Uczestnicy spotkań zapoznali się z prelekcjami o szerokim spektrum tematycznym w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej. W 2022 roku Platforma zrzeszała 95 podmiotów ekonomii społecznej. Do sieci kooperacji podmiotów reintegracyjnych należą: Kluby Integracji Społecznej, Centra Integracji Społecznej, Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowe Domy Samopomocy. Cyklicznie odbywały się również spotkania członków Rady Programowej Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Priorytet IV: Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Cel operacyjny nr 4: Poprawa zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom z niepełnosprawnościami.

1. W ramach poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno – komunikacyjnej, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2022, podjęły działania wykazane w Tabeli nr 11, 12, 13, 14.

Tabela nr 11. Działania podjęte w 2022 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności architektonicznej.

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – poprawiono ciągi komunikacyjne w części dziecięcej – wyjścia na wewnętrzne patio, – nowo wybudowana świetlica terapeutyczna dla dzieci - w pełni dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, – zwiększono komfort użytkowania pomieszczeń sanitarnych
2.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono podjazdy dla osób ze szczególnymi potrzebami w celu ułatwienia wejścia do obiektów zabytkowych, – doświetlono pozostałe ciemne wnętrza obiektów zabytkowych dla osób z dysfunkcją wzroku, – zapewniono wstęp do obiektów na terenie Parku Etnograficznego osobie korzystającej z psa asystującego, – umożliwiono wjazd samochodem na teren Muzeum
3.	Muzeum Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim	<ul style="list-style-type: none"> – zamontowano podjazdy i windę w „Ogrodach Krasickiego” oraz przygotowano nową ofertę wystawową dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
4.	Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku	<ul style="list-style-type: none"> – otwarto nowy budynek Muzeum, który jest dostępny architektonicznie (odpowiednio szerokie przejścia, toalety dla osób z niepełnosprawnościami, miejsca parkingowe)
5.	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie	<ul style="list-style-type: none"> – zainstalowano urządzenia, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami dostęp do pomieszczeń
6.	Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religii w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono pomieszczenia na parterze szkoły w celu spotkań z osobami z niepełnosprawnością ruchowo
7.	Teatr im. Aleksandra Sewruka w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – widownia Dużej Sceny Teatru posiada wyjścia ewakuacyjne na jednym poziomie z wyjściem na widowni, – umożliwiono wstęp do budynku osobie korzystającej z psa asystującego

8.	Mazurski Park Krajobrazowy (Krutyn)	– zakupiono rampy podjazdowe do wózków inwalidzkich
9.	Samodzielny Publiczny Ośrodek Rehabilitacyjno – Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu	– przebudowano podjazd dla osób z niepełnosprawnościami i schody zewnętrzne, – wymieniono urządzenie dźwigowe
10.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa RD w Olsztynie	– stworzono stanowisko egzaminacyjne z monitorem dotykowym dla osób z niepełnosprawnością
11.	Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie	– utworzono dodatkowe przystanki windy towarowo-osobowej – zjazd pod scenę, – stworzono monitoring windy dla osób z niepełnosprawnościami – zwiększający bezpieczeństwo tych osób
12.	Warmińsko-Mazurskie Centrum Chorób Płuc w Olsztynie	– dostosowano toaletę dla osób z niepełnosprawnościami na parterze budynku
13.	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. prof. dr Stanisława Popowskiego w Olsztynie	– przebudowano wejścia do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego dla Dzieci w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (m.in. budowa podjazdów, wymiana drzwi na automatyczne, poszerzenie ciągów komunikacyjnych, montaż systemu FON), – dostosowano parter przychodni specjalistycznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami poprzez m.in. wymianę drzwi wejściowych na automatyczne, zmianę lokalizacji i przebudowę pomieszczeń szatni i rejestracji, wymianę stolarki drzwiowej, wymianę instalacji (w tym przywoławczej), wymianę posadzek i malowanie ścian, przebudowę węzłów sanitarnych, wyodrębnienie poczekalni dla pacjentów, montaż pochwyków i wymianę balustrady klatki schodowej, montaż systemu FON oraz planu tyflograficznego, montaż tabliczek informacyjnych z zastosowaniem alfabetu Braila)
14.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	– wykonano remont komórek organizacyjnych z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami m.in. Pracownię Rezonansu Magnetycznego, Stację Dializ (winda i podjazd dla niepełnosprawnych), – zakupiono drobny sprzęt medyczny skierowany do osób ze szczególnymi potrzebami, np. wózki do transportu pacjentów z większą nośnością (do 200 kg o charakterze bariatrycznym), przenośniki taśmowo-rolkowe do przenoszenia (przesuwania) pacjenta, ciśnieniomierze z szerszym mankietem dla osób otyłych, chodziki

15.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – wymieniono nawierzchnię komunikacyjną antypoślizgową wraz z robotami towarzyszącymi na podjeździe dla osób z niepełnosprawnościami przy budynku D
16.	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowano Infrastrukturę Ochrony Zdrowia dla potrzeb Osób Starszych i Niepełnosprawnych, – przeprowadzono kompleksową termomodernizację budynku szpitala, – zaadaptowano budynek poszkolny na potrzeby Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Psychiatrycznego dla Dorosłych w Węgorzewie
17.	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie	<p>dostosowano do obowiązujących wymagań:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pomieszczenia higieniczno-sanitarne zlokalizowane na poziomie 1 bryły „A” budynku, – salę konferencyjną wraz z pomieszczeniami pomocniczymi, zlokalizowaną na poziomie 2 bryły „A” budynku, – wewnętrzne ciągi komunikacyjne (korytarze) zlokalizowane na poziomie 2 bryły „A” budynku
18.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – umożliwiono korzystanie z windy dla osób z niepełnosprawnościami, – wydzielono 1 miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, – zamieszczono tablicę informacyjną z rozkładem pomieszczeń w budynku, – zamieszczono tablicę informacyjną dotykową lub głosową o rozkładzie pomieszczeń w budynku, – przystosowano toalety dla osób z niepełnosprawnościami

Tabela nr 12. Działania podjęte w 2022 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności cyfrowej

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie	<ul style="list-style-type: none"> – opracowano stronę internetową – częściowo zgodna z wymogami Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 roku o dostępności cyfrowej stron internetowych (...)
2.	Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku	<ul style="list-style-type: none"> – opublikowano deklarację dostępności

3.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – zapewniono dostęp do książki cyfrowej na platformie libra.ibuk.pl Legimi.pl, Empik Go, – przekazano do punktów bibliotecznych, zlokalizowanych na terenie woj. Warmińsko-Mazurskiego, zestawy audiobooków, płyt cd z nagraniem muzyką oraz filmy, – dostarczano książkę mówioną, audiobooki do domów osób starszych, chorych, z niepełnosprawnością bez możliwości stałego lub czasowego dotarcia do biblioteki, – udostępniono strony internetowe WWW- zakładka- oferta dla osób z dysfunkcją wzroku, WWW – zakładka –oferta biblioteki w języku migowym, książki z serii Wielka Litera. Pozycje z serii przystosowane są do potrzeb osób słabowidzących oraz seniorów
4.	Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religii w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowano strony internetowe dla osób z niepełnosprawnościami WCAG 2.1
5.	Szkoła Policealna im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – na bieżąco opisywane są multimedia
6.	Teatr im. Aleksandra Sewruka w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – zapewniono dostęp do strony internetowej www.bip.teatr.elblag.pl, która posiada funkcjonalność zmiany wielkości liter – format czcionki
7.	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – umieszczano na stronie internetowej placówki dokumenty PDF w formacie umożliwiającym rozpoznanie tekstu
8.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono aplikację mobilną w rozszerzonej rzeczywistości (AR) dotyczącej ścieżki historycznoedukacyjnej przedstawiającej nieistniejące obiekty litewskie (stajnia, stodoła i piwnica ziemna z Pempen oraz chałupa rybacka z Gilge) znajdujące się w Muzeum i takie, które zostały na jego terenie wybudowane, ale nie przetrwały do naszych czasów. Wszystkie opisy eksponatów dostępne są również w formie tekstu lektorskiego dla osób z dysfunkcją wzroku. Formy alternatywne (opisy tekstowe) zdjęć i multimediiów AR można znaleźć na stronie internetowej muzeum. – udostępniono stronę internetową dostosowaną dla osób ze szczególnymi potrzebami (WCAG 2.1)
9.	Mazurski Park Krajobrazowy (Krutyn)	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono stronę internetową
10.	Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej	<ul style="list-style-type: none"> – utworzono nową stronę internetową pkwe.warmia.mazury.pl

11.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – zaktualizowano stronę internetową spełniającą wymogi WCAG, – na stronach umieszczono film o działalności Stacji w PJM, – umożliwiono korzystanie z tłumacza języka migowego przez stronę internetową (on-line), – zaktualizowano deklarację o dostępności
12.	Centrum Polsko-Francuskie Cotes d'Armor-Warmia i Mazury w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – uruchomiono nową stronę internetową spełniającą warunki AA WCAG
13.	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. prof. dr Stanisława Popowskiego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – stworzono system zarządzania ruchem pacjentów ze szczególnymi potrzebami na terenie przychodni specjalistycznej, – zamontowano infokioski i monitory (wyświetlają także komunikaty w języku migowym), – uruchomiono usługę elektronicznej mapy szpitala z funkcją prezentacji ścieżki dojścia do celu wizyty, – stworzono system kolejkowy dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami na terenie przychodni specjalistycznej, który przystosowany jest do obsługi osób na wózkach inwalidzkich, osób niewidomych i słabowidzących, osób z niepełnosprawnością słuchu, kobiet w ciąży. Zawiera graficzną i dźwiękową sygnalizację wywołań pacjentów, priorytetyzację w przyjęciu i obsłudze osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie rejestracji, obsłudze i kolejności przyjęć oraz raportowanie zdarzeń. Komunikaty dźwiękowe dzięki instalacji pętli indukcyjnych są słyszalne dla osób niedosłyszących, – dostosowano stronę internetową szpitala do normy WCAG (m.in. uzupełnienie treści o komunikat w języku migowym, informację w ETR, dostosowanie czcionki i kolorystyki do wymogów normy)
14.	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	<ul style="list-style-type: none"> – wykonano aktualizację deklaracji dostępności, – udostępniono link bezpośredni do Biuletynu Informacji Publicznej z poziomu strony internetowej, – zaktualizowano zakładkę „KONTAKT” oraz dane teleadresowe szpitala, – usprawniono nawigację i zakładki na stronie internetowej szpitala
15.	Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – zaktualizowano deklaracje dostępności, – poprawiono błędy WCAG

Tabela nr 13. Działania podjęte w 2022 roku przez jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego związane z poprawą dostępności informacyjno-komunikacyjnej

Lp.	Jednostka organizacyjna	Podjęte działania
1.	Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono przewodnik dla osób niewidomych i niedowidzących pt. „Muzeum Budownictwa Ludowego Park Etnograficzny w Olsztynku - Informator dla niewidomych”, – udostępniano wystawę etnograficzną na temat „Dotknij kultury ludowej” osobom niewidomym i niedowidzącym
2.	Centrum Polsko-Francuskie Cotes d’Armor-Warmia i Mazury w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – umożliwiono korzystanie z tłumacza języka migowego
3.	Szkoła Policealna im. prof. Zbigniewa Religii w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – udostępniono informację dotyczącą funkcjonowania szkoły na stronie www
4.	Szkoła Policealna im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – zamieszczono na stronie szkoły filmy z tłumaczeniem w języku migowym, – zatrudniono w szkole nauczyciela z certyfikatem znajomości języka migowego, – w ramach zajęć dydaktycznych słuchacze kształcą się w zakresie posługiwania się językiem migowym
5.	Teatr im. Aleksandra Sewruka w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – zapewniono komunikowanie się poprzez kontakt telefoniczny, korespondencyjny, wiadomości tekstowe (SMS, MMS, komunikator internetowy, fax)
6.	Mazurski Park Krajobrazowy (Krutyn)	<ul style="list-style-type: none"> – zakupiono pętle indukcyjne, – zorganizowano kurs języka migowego, szkolenie z zakresu Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz szkolenie z zakresu obsługi klienta z niepełnosprawnością
7.	Samodzielny Publiczny Ośrodek Rehabilitacyjno – Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu	<ul style="list-style-type: none"> – zakupiono pętle indukcyjną
8.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – współpracowano z tłumaczem języka migowego – realizowano zlecenia online

9.	Warmińsko-Mazurskie Centrum Chorób Płuc w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – zakupiono tablice informacyjne, znaki informacyjne „możliwość wejścia z psem asystującym, – zainstalowano domofon do przywołania personelu
10.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej–Biedrawiny w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – zmieniono katalog on-line poprzez: nawigację strony z widocznym fokusem, wszystkie elementy aktywne w serwisie są dostępne za pomocą klawiatury, po powiększeniu widoku strony do 200% widać całość informacji ze strony, z treści strony można korzystać bez względu na orientację ekranu (pionowa/pozioma), przystosowana do urządzeń mobilnych – BIP EBS w Olsztynie został zaktualizowany i całkowicie dostosowany do wymogów ustawy, – rozszerzono napisy do spotkań autorskich realizowanych on-line, dostępne na Facebooku profilu WBP w Olsztynie
11.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – umożliwiono korzystanie z pętli indukcyjnej w Sekretariacie WSPR oraz w Sekcji Kontraktowania i Rozliczeń Świadczeń Zdrowotnych, – zapewniono kontakt SMS/MMS, – umożliwiono korzystanie z tłumacza PJM, – wprowadzono dobre praktyki w kontaktach pracowników WSPR z osobami z niepełnosprawnościami, – zorganizowano szkolenie z komunikacji z osobami niesłyszącymi
12.	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. prof. dr Stanisława Popowskiego w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – realizowano szkolenia dla personelu szpitala z zakresu komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami (200 osób), – realizowano kursy dla personelu szpitala z zakresu podstaw Polskiego Języka Migowego – poziom podstawowy A1 (31 osób), A2 (19 osób)
13.	Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie	<ul style="list-style-type: none"> – poprawiono wydajność poczty elektronicznej oraz zakupiono oprogramowanie do jej zabezpieczenia, – udoskonalono i zaktualizowano stronę internetową pod względem standardów dla osób z niepełnosprawnościami (poprzez powiększenie lub zmniejszenie tekstu oraz możliwość dostosowania skali szarości oraz kontrastu)
14.	Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie	<ul style="list-style-type: none"> – w 2022 r. rozpoczęto prace modernizacyjne Pałacu Dohnów w Morągu z uwzględnieniem montażu windy oraz budowy wewnętrznego szybu windowego

W zakresie poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami również Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 roku podjął szereg działań, które przedstawia Tabela nr 14.

Tabela nr 14. Działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami podjęte w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2022 roku

Lp.	Zadanie	Podjęte działania
1.	Oznakowanie wejścia dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami	oznakowano wejście dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami na wysokości optymalnej dla osób poruszających się na wózkach
2.	Ułatwienie dostępu do budynku osobom ze szczególnymi potrzebami	– montaż lub regulacja samozamykacza wymagającego użycia mniejszego zakresu siły, – obniżono przycisk do wysokości umożliwiającej skorzystanie z dzwonka osobom ze szczególnymi potrzebami
3.	Zapewnienie informacji dotyczącej rozkładu pomieszczeń w budynku	– czytelnie i zrozumiale oznakowano najczęściej użytkowane pomieszczenia odwiedzane przez klientów zewnętrznych (np. Kancelaria ogólna, Sekretariat Departamentu Organizacyjnego)
4.	Dostosowanie dróg komunikacyjnych pionowych i poziomych oraz wejść do pomieszczeń z uwzględnieniem potrzeb osób słabowidzących oraz niewidomych	– zastosowano wizualne oznaczenia kontrastowe na co najmniej pierwszym i ostatnim stopniu biegu schodów, – czytelnie oznakowano kondygnacje obiektu, – jednolicie oznakowano pomieszczenia poprzez zastosowanie oznaczeń wypukłych
5.	Zastosowanie urządzeń wspomagających słyszenie dla osób słabosłyszących	wyposażono w pętlę indukcyjną oraz odpowiednio oznakowano punkty informacyjne
6.	Informacja o dostępności pomieszczenia dla rodziców/opiekunów z dziećmi	zamieszczono informację o możliwości korzystania z pomieszczenia dla rodziców/opiekunów z dziećmi
7.	Dostosowanie funkcjonalności toalet przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością	– wykonano instalację przywoływania pomocy w nagłych wypadkach w pomieszczeniach toalet dla osób z niepełnosprawnościami, – zamontowano zamek umożliwiający awaryjne otwarcie toalety z zewnątrz, – zamontowano umywalki oraz baterie ułatwiające łatwiejsze korzystanie przez osoby poruszające się na wózkach, – wymieniono poręcze wspomagające poruszanie się przez osoby z niepełnosprawnościami,

		<ul style="list-style-type: none"> - zamontowano podajniki mydła/papieru na wysokości umożliwiające swobodne korzystanie z nich przez osoby poruszające się na wózkach oraz o niskim wzroście, - zapewniono niezbędną powierzchnię manewrową dla osób poruszających się na wózkach, - zastosowano urządzenia sanitarne (umywalka, toaleta, bateria z przedłużonym uchwytem) dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, - zamontowano poręcze wspomagające korzystanie z toalety przez osoby ze szczególnymi potrzebami
8.	Zapewnienie równomiernego oświetlenia	uzupełniono/zmieniono oprawy świetlne w celu zapewnienia równomiernego oświetlenia w miejscach niebezpiecznych
9.	Wskazanie lokalizacji miejsca parkingowego dla osób z niepełnosprawnościami	wyznaczono i oznakowano miejsce parkingowe na potrzeby osób z niepełnosprawnościami
10.	Oznakowanie wejścia do budynku	umieszczono informację o możliwości wejścia do budynku z psem asystującym
11.	Oznakowanie pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnościami	oznakowano toalety przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami
12.	Zapewnienie dostępności poprzez zastosowanie dostępu alternatywnego w uzasadnionych przypadkach w obiektach użytkowych przez Urząd Marszałkowski	zrobiono przegląd i weryfikację potrzeb oraz opracowano i wdrożono sposoby postępowania w zakresie zapewnienia ewentualnego dostępu alternatywnego